

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 43.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 28. oktober 1939.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

13. árg.

Útróðramenninir heimkomnir úr Grønlandi.

Heimferðin við „Niels R. Finsen“
ein vandamikil ferð.

Samræða við Ellender Ellendersen úr Fámjin.

Sum kunnugt kom »Niels R. Finsen« ónsdagin úr Grønlandi við teim føroysku útróðramonnum. Vit hitta Ellender Ellendersen í Fámjin, ið er ein, ið hevur verið har uppi.

Hvussu gekkst ferðin upp? spyrja vit.

— Væl eftir umstøðunum. Tó vóru vit tarnaðir av mótvindi.

Var gott at vera umborð?

— Nei, tað kann ikki sigast.

Hví?

— Millumdekkið var óhóskandi at nýta til fólkid at vera á. Ikki tí, tað var nóg stórt. Men tað, sum var høvuðsvansin, var, at eingin varmi og eingin ventilatión var. Tað var tí ræðuliga vält og ráligt, at tað rann í smáum streymum niður yvir ein sum ein lá og svav. Ein kund stokka úr svovni av vatnupphópan undir dekknum. Vatnið leyp og datt niður í andlitið. Vit royndu at verja okkum við prosendingum og oljuklæðum. Men koyggjuklæðini og klæðini, ein mátti nýta á uppferðini, vóru gjøgnumdrúkað, ið tá vit vóru komnir har upp.

Skal tilfisk ferð gerast aftur, og væl upphaldsrúmið verða hitað og væl ventilerað.

Hvussu nógvir bátar vóru í hvørjari havnini, Ravns Stóroy og Tovkussak?

— Um helvt um helvt.

Gekkt tað lættliga hjá monnum at fáa viðfarið, mat, klæði, bátar, salt, olju og aðra útgærd upp úr skipinum?

— Tað kann ikki sigast. Tí stúvingin av lastini var skilaleys. Viðurin til teir ymsu skúranar

var dungaður í ein hurluvasa, so tað var næstan ikki møgult at skilja hvørt til sít aftur. Tað hendi, at sumt tilfar, t. d. syllar spurdust aldri í aftur hjá summum. Allir ásaðnaðu, at soleiðis kund ikki farast fram næstu ferð, ið farið verður upp. Tað ræður um, at stúvingin verður so greið, at hvørt bátalagið lættliga kann finna síni ting aftur.

Vóru tit nóg væl útgjörðir við mat, olju og salti?

— Nei. Vit høvdu ov lítið av teim flestu slogum. At endanum treyt at kalla alt slag av mati. Vit fingtu tó supplerað matútgerðina ymsa staðni frá. T. d. fingtu vit sukur frá grønlandsstýrinum — summir sótu við ongum sukri eini 14 dagar. Eplir áttu vit eingi í langa tíð. Eplini, ið vóru send við einum fiskadampara, vóru ikki etandi. Eg havi soleiðis ikki smakkað eplir í ein góðan mánaða. Teir 16 sekkirnir, av føroyskum ferskum eplum, ið vóru send upp við »Niels R. Finsen« til heimferðina, vóru karrotin, tá ið tey komu upp.

— Tíkið var ov lítið salt við, og máttu vit tí fáa 90 tons av salti frá einum fiskadampara. Hevði fiskurin verið so nógvur sum væntað, hevði salttrotið verið stórt. Olju máttu vit eisini fáa frá grønlandshandlinum, ið annars hevur verið okkum ógvuliga beinasamur.

— Tá ið vit høvdu siglt í 2—3 dagar frá Føroyum, fóru vit at býta teymarnar fyri á gera greitt til útróður. Nú visti tað seg, at tað var ovlitið bæði

av snóri, teymum og húkum. Vit máttu so í sjónum upp telegrafera heim um við fyrsta fari at senda okkum snoris- og linureiðskap.

— Viðvíkjandi úlgerðini verður tað vónandi betri næsta ár, tí nú hava vit erfaringina at halda okkum til. Í ár var tað meir enn vánaligt.

Vóru húsin góð?

— Ja. Vit høvdu tað rúmligt og hugnaligt. Fiskaskúranir vóru í minna lagi.

Hvussu var fiskiskapurin har uppi?

— Hann miseyðnaðist eftir tí at meta, sum fiskimenninir hava verið vanir við har uppi inni við land.

— Bátarnir lógu frá 130 upp ímóti 290 skpd.

Næskaðist sjóverjan á tykkum?

— Vit á Ravns Stóroy sóu ongatíð nakað sjóverjuskíp. Vit hava einki at klaga yvir í so máta. Men har norðuri í Tovkussak vóru viðurskiftini í fyrstani eitt sindur ólagalig, tí fiskiræsurar vóru ov trongar. Hesir ræsur mega vit royna at viðka til næsta ár.

Hvussu dándu tykkum teir donsku kontrollorarnar?

— Sera væl. Teir vóru merkiliga beinasamir, hjálptu okkum á allar møguligar mátar.

Hvussu dándu tykkum annars lívið har uppi?

— Væl. Ein fann seg sum heima. Vit vóru frír — okkara egnu menn.

Meinar tú, at tit heldur velja at fara upp aftur at rógva út enn at fara við sluppum?

— Nógvi heldur, ifall vit fáa hampilig upp- og heimflytingar-kor.

Hvussu hevur heilsan verið?

— Kríft ella influensa hava vit ikki kent. Eg sjálvur fekk ein skada, og einstakir hava svollið og ein, Daniel Klein frá Gjógv, varð nýrasjúkur. Annars hevur livimátin verið góður. Havnirnar Ravns Stóroy og Tovkussak liggja so fjarskotnar. Tað hevði verið óført at haft lækna har undir útróðrinum.

Vit frætta, at heimferðin hevur verið ein skadaferð. Hvussu fór ferðin fram?

— Vit høvdu toluligt veður til Kappan. Men komnir eystur um Kappan var ættarskifti, og

Havnar handverksmeistarafelag

byrjar hin tekniska skúlan aftur tann 1. november komandi úti á navigasjonsskúlanum kl. 7.

Umfamnt lærlingar, hvørs skylda tað er at søkja skúlan, hava aðrir handverkarar eisini atgongd.

Teir, ið ætla sær at søkja skúlan, vendi sær til

Z. Sørensen, telefon 289.

um 12 tíðina brann hann á við óveðri av útsynningi. Vit lógu undir sjógvi. Tveir sjógvar vóru so frekir, at vit vóru við ikki at spyrjast í aftur.

— Hin fyrsti tók hálva brúðna, eitt kolirúm og telegraphhúsið. Eitt mirakul hendi: telegrafisturin, Hans Mortensen av Tvor-oyri, lá í koyggjuini tá ið sjógvarin breyt; hvussu tað bar til, vita vit ikki, men tað hendi, at telegrafisturin datt niður úr húsinum, tá tað reykt fyrir borð.

Hann varð soleiðis liggjandi eftiri á dekknum í seingjarklæðunum. 14 bátar stóðu á dekknum. 7 av teimum fóru í sponir av hesum sjónum, ið breytt skipið tvoran undan vindinum. Skiparin tók at lensa. Hann sigldi eina góða lotu, so kom annar skadaðsjógvarin, almiklari og mikið kraftigari enn hin fyrri. Hann fjaldi alt afturskipið, breyt inn alla staðni, sorlaði tað mesta, ið uttanum brúna var; fleiri menn lógu og skolaðu eftir dekknum, tveir menn fingtu stóran skada, og annar er nú seingjarliggjandi á sjúkrahúsi. Fleiri hol vórðu slogin niður í dekkið, lúkukarmarnir brotnaðu, skalkingarnar lyftust upp — hinir 7 bátarnir, ið eftir vóru, fóru nú eisini.

Hópur av tunnum stóðu á dekknum. Tær skolaðu eisini út. Summar av teim slongdust yvir brúna fram á fordekkkið. Nógvar sjógvar kom niður ígjøgnum skorsteinin og inn gjøgnum inn-gongdina til makinrúmið — maskinmenninir flutu í fyrrúm-inum og fyrrin var við at slókna — vatnið stóð ikki sponn frá ristini. Alt leyst á millum-dekknum: fólk, seingjarklæði og matur o. a. fleyt hvørt um annað.

Allur maturin á afturdekkkinum spillist. Vit høvdu bara eitt sindur av keks eftiri at liva av teir seinastu dagarnar.

Damparin skjeytst upp móti vindinum aftur og lá tildreyg-

aður til eftirmiddagin. Hann kund ikki sigla fyrir sjógvi, og róðurgreyurnar vóru eisini komnar í ólag. Men tibetur komu vit burtur úr brótasjónum.

Nú eru tit sjálvandi glaðir við at hava fingið fast undir fótin!

— Ja, sum fuglur á lósum degi kendu vit okkum, tá ið vit kastaðu akker á Havnarvág. Vit skundaðu okkum allir upp á dekkið til at koma á land, so skjótt hann legði at bryggjunni. Men tað varð av ongum, at vit beinavegin kundu stíga fótin á land. Vit ótolnaðust. Eingin kom umborð at geva orðrar at leggja at, hóast stórt rúm var fyri okkum við bryggjuna. At enda fingtu vit so samband við land. Tá komu boð út, at damparin kund ikki koma at bryggjunni. Hetta var ræðuligt, tóktust okkum. Menn skulvu av kulda og hungri.

250 menn skuldu flytast í land við trýbekki. Tað var við at verða panikkur, skal eg siga tykkum. Summir talaðu um at seta bjargingarplankan á sjógvin at koma í land við. Seinni komu tó stórir bátar at flyta okkum.

Heimferðin var balin og kold men móttokan var kaldari. 250 nýbygdarmenn komu av langferð og úr bardaga við havsins ódnir — og neyvan eitt flagg á stong! Já, háskúlin og sjómannsheimið flaggaðu. Lat meg siga, sum vit feldu tað: óðrvisi hevði tað verið, um gott fólk kom í finastu stási av frægdarferð í útlandum.

— — —

Vit skilja beikleikan hjá hesum fiskimanni. Men vit ivast ikki í, at allir Føroyingar eru hjartaliga fegnir, at hesir gævu slóðbrótlarar og stríðsmenn eru vunnir heim aftur. Vit siga við heilum huga og heitum hjarta:

Væl afturkomnir!

Hvat ólukka hevði tað ikki verið, um teir okkara gævu